

**Szkolny zestaw tematów na egzamin maturalny
z języka polskiego – część ustna w roku szk. ~~2011/12~~**

2012/2013

I. Literatura

1. Różne wizje przyszłości zawarte w literaturze fantastycznonaukowej. Scharakteryzuj je, analizując wybrane powieści.
2. Koniec i początek – biblijne i literackie wizje stworzenia i zagłady świata. Omów problem, analizując wybrane teksty
3. Sposoby ukazywania bohaterskiej śmierci w literaturze. Scharakteryzuj je na przykładzie wybranych utworów powstałych w dwóch epokach literackich.
4. W odniesieniu do analizy znanych Ci utworów literackich wyjaśnij, jak ludzie średniowiecza i renesansu rozumieli pojęcie „mądrości” ludzkiej.
5. Obraz rycerza w ujęciu patetycznym i parodystycznym w literaturze polskiej i obcej. Scharakteryzuj i porównaj różne portrety bohaterów, analizując dobrane przykłady z literatury obcej.
6. Biografia jako klucz do odczytania twórczości (na przykładzie Kafki, Bułhakowa, Stachury i in.). Opracuj temat analizując wybrane teksty.
7. Przedstaw ewolucję ideału kobiety w literaturze średniowiecza i renesansu.
8. Groza i tajemniczość czy spokój i sielanka? Zaprezentuj sposoby kreowania nastroju w utworach wybranych dwóch epok literackich(np. renesans i romantyzm).
9. W wybranych utworach literackich epoki średniowiecza i renesansu wskaż i omów nawiązania do Biblii.
10. Omów motyw tańca w wybranych utworach literackich.
11. W wybranych utworach literackich epoki renesansu wskaż i przeanalizuj nawiązania do antyku.

12. Przedstaw spór o rolę wolnej woli i godność człowieka w twórczości Jana Kochanowskiego i Williama Szekspira.
13. "Wstrząsające wydarzenia życiowe odkrywają w ludziach prawdziwe osobowości, rodzą nowe postawy"(J.J.Szczepański).Motyw przemiany bohatera literackiego w ujęciu pisarzy różnych epok.
14. Portrety polskich Sarmatów w twórczości H.Sienkiewicza.
Przedstaw sposoby kreowania postaci i ich funkcje.
15. Obraz miasta – jego funkcja i ocena w twórczości Bolesława Prusa, Honoriusza Balzacka i Fiodora Dostojewskiego. Omów problem, odwołując się do wybranych tekstów.
16. Samotność bohatera romantycznego i człowieka współczesnego.
Scharakteryzuj i porównaj wybranych bohaterów literackich.
17. Porównaj sposób przedstawienia problematyki moralnej i egzystencjalnej w „Fauście” J.W. Goethego i „Mistrzu i Małgorzacie” M. Bułhakowa.
18. Motyw miasta jako źródła zła i osaczenia człowieka (np. „Proces”, „ Zbrodnia i kara ”). Analizując wybrane utwory przedstaw różne sposoby realizacji motywu.
19. „Trzeba śnić cierpliwie w nadziei, treść się dopełni” (Z. Herbert). Odwołując się do przykładów z literatury, dokonaj prezentacji i sformułuj sąd o marzycielach, ich walce duchowej i posłannictwie.
20. Artysta jako bohater literacki. Omów analizując wybrane utwory.
21. Literackie zbliżenia i konfrontacje przedstawicieli odmiennych grup społecznych, narodów, kultur – omów problem w odwołaniu do wybranych utworów.
22. Topos rewolucji w literaturze. Dokonaj analizy i odwołaj się do wybranych utworów literatury XIX i XX wieku.
23. Pogląd na rolę twórcy i poezji w literaturze romantyzmu i Młodej Polski.
Porównaj ich kreację, uwzględniając kontekst epoki.
24. Rozważ, o ile historia naszego narodu wpłynęła na tematykę utworów literackich wybranych epok.

25. Zaprezentuj literackie ujęcia problemu zła w wybranych utworach epoki baroku, „Fauście” Goethego oraz „Mistrzu i Małgorzacie” Bułhakowa.
26. Scharakteryzuj i porównaj kreacje młodości i młodzieży uwzględniając konteksty epok.
27. Postacie idealistów polskich w twórczości A.Mickiewicza, B.Prusa, S.Żeromskiego. Dokonaj ich oceny z pozycji współczesnego człowieka.
28. Manifesty ideowe trzech pokoleń literackich XIX wieku (romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska). Porównaj je odwołując się do literatury i publicystyki wybranych epok.
29. Bohater S.Żeromskiego wobec tradycji romantycznej i pozytywistycznej.
30. Problem dobra i zła w literaturze obcej XIX w. Omów konsekwencje wyborów moralnych wybranych bohaterów.
31. Różne kreacje chłopskich bohaterów w literaturze polskiej. Omów na wybranych przykładach.
32. Odbicie kryzysu światopoglądowego człowieka schyłku XIX wieku w literaturze Młodej Polski. Zinterpretuj problem odwołując się do wybranych utworów poetyckich i prozatorskich.
33. Tradycja literacka kontynuowana i odrzucona w poezji lub prozie XX-lecia międzywojennego. Omów na wybranych przykładach.
34. Krytyczna postawa pisarza wobec własnego narodu. Omów problem na podstawie wybranych dzieł literackich.
35. Analizując wybrane przykłady reportaży literackich, zbadaj relacje między autorem a bohaterem. Sformułuj wnioski na temat dostrzeżonych prawidłowości.
36. Świat z perspektywy kobiety – polska poezja kobieca od M.Konopnickiej do W.Szymborskiej. Porównaj w analizowanych tekstach różne kreacje podmiotu lirycznego.
37. Folklor jako inspiracja pisarzy w różnych epokach. Omów na wybranych przykładach.

38. Etos inteligenta i jego demaskacja. Przedstaw problem na wybranych przykładach.
39. Mowa ezopowa. Omów zjawisko, analizując wybrane utwory XIX i XX wieku.
40. Jacy jesteśmy – Polacy ? Opracuj odpowiedź, poszukując przykładów w literaturze romantycznej i współczesnej.
41. Mieszczaństwo polskie w literaturze od pozytywizmu do literatury współczesnej. Dokonaj analizy porównawczej odwołując się do wybranych tekstów.
42. Motyw ojczyzny w literaturze powojennej – od propagandowego entuzjazmu do krytycznego patriotyzmu. Od literatury socrealizmu do literatury najnowszej (np. A.Szczypiorski, D.Masłowska, W.Gombrowicz, J.Dehnel).
43. Katastroficzna wizja świata w twórczości pisarzy dwudziestolecia międzywojennego. Omów na przykładzie twórczość J.Czechowicza i Cz.Miłosza
44. Dramat pokolenia Kolumbów w literaturze dotyczącej wojny, uwzględniając utwory z liryki, epiki i dramatu porównaj różne sposoby przedstawienia tego problemu.
45. Dramat współczesny jako wyzwanie wobec tradycji. Dokonaj analizy na wybranych przykładach.
46. Literatura faktu. Przeanalizuj i zinterpretuj wybrane utwory w kontekście tego zjawiska kulturalnego XX wieku.
47. Podstawowe pytania egzystencjalne i próby odpowiedzi na nie w poezji współczesnej. Zanalizuj zagadnienie na wybranych przykładach.
48. Moralne konsekwencje obojętności człowieka wobec zła. Omów problem , analizując utwory z różnych epok.
49. Dekalog bohaterów G.Herlinga-Grudzińskiego. Omów temat na wybranych przykładach.

50. Sztuka reportażu. Omów cechy gatunkowe na przykładzie utworów R.Kapuścińskiego, H.Krall, G.H.Grudzińskiego.
51. Spojrzenie na rolę poety i poezji w twórczości T.Różewicza, W.Szymborskiej, Cz.Miłosza. Omów różnice w ich poglądach.
52. L.Staff poetą trzech epok. Na wybranych przykładach omów ewolucję postawy wobec świata i zmiany w formie artystycznej.
53. Cz.Miłosz jako poeta, prozaik, eseista. Porównaj różne formy aktywności literackiej pisarza, odwołując się do wybranych tekstów.
54. Poeci współcześni jako moralisci. Omów na przykładzie wybranych utworów.
55. Motywy antyczne w poezji współczesnej. Omów na wybranych przykładach.
56. Na podstawie wybranych utworów scharakteryzuj cechy poezji religijnej Jana Twardowskiego. Przedstaw sposoby ukazywania motywu Boga, świata (natury) i człowieka.
57. Od Przybosa do Barańczaka. Poszukiwanie nowych form artystycznego wyrazu. Odwołując się do wybranych przykładów przedstaw różnice w kształcie poetyckiego dzieła.
58. Twój region w polskiej geografii życia literackiego i kulturalnego (zjawiska, grupy, postaci). Przywołaj wybrany przykład i uzasadnij wybór.
59. Kreacjonizm świata w prozie B.Schulza. Omów na wybranych przykładach.
60. Funkcja oniryzmu w kreowaniu świata. Omów problem na wybranych przykładach z literatury XX wieku.
61. Moralni i niemoralni w twórczości F.Dostojewskiego, H.Balzaca i J.Conrada. Porównaj różne portrety bohaterów, analizując dobrane przykłady.
62. Rosja-kraj, który zachwyca i przeraża. Analizując utwory literackie (np. "Zbrodnia i kara" F. Dostojewskiego, "Dziady" A.Mickiewicza), przedstaw problematykę.

63. „Do Europy? Tak, ale tylko z naszymi umarłymi „ Rozważ sąd Marii Janion i przywołaj te utwory literackie, które stanowią dziedzictwo przeszłości, kształtują poczucie narodowej tożsamości następnych pokoleń Polaków.
64. Szlachcic idealny w wybranych utworach z literatury polskiej od baroku do pozytywizmu. Porównaj sposoby kreacji bohatera uwzględniając konteksty epok.
65. Obyczaj i tradycja jako ważne wartości w życiu Polaków. Scharakteryzuj problem na wybranych przykładach z literatury.
66. Horacy a twórczość Jana Kochanowskiego (wizja świata, motywy i wątki, środki artystyczne). Omów na wybranych przykładach.
67. Mity kształtujące tożsamość narodową. Omów problem w odwołaniu do wybranych utworów.
68. Przeobrażenie świata jako zadanie inteligencji w twórczości St. Żeromskiego. Omów problem, odwołując się do kreacji wybranych bohaterów.
69. Oblicza władzy w literaturze obcej. Porównaj różne portrety bohaterów, analizując celowo dobrane przykłady.
70. Poezja religijna – wczoraj i dziś. Interpretując wybrane utwory, omów ewolucję gatunków literackich i sposoby wyrażania uczuć.
71. Manifesty programowe kolejnych pokoleń artystycznych i grup literackich oraz ich realizacje literackie. Omów problem, odwołując się do wybranych utworów z różnych epok.
72. Trudny problem dziedzictwa sarmackiego w literaturze polskiej epok późniejszych. Omów to zagadnienie, posługując się wybranymi przykładami.
73. Człowiek – „bożym igrzyskiem „ , aktorem, marionetką, czy małym bogiem świata, samodzielnie kreującym własny los? Która z koncepcji jest Ci najbliższa? Uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do wybranych utworów literackich.
74. Analizując wybrane teksty literackie, przedstaw odwieczną walkę dobra i zła jako motyw typowy dla epoki romantyzmu i baroku.

75. Zgoda na zastaną rzeczywistość czy bunt przeciw niej? Przedstaw w tym kontekście postawy bohaterów literackich dwóch dowolnie wybranych epok.
76. Radość życia – jej źródła i przejawy. Analizując wybrane utwory literackie z dwóch różnych epok, przedstaw problematykę. W swojej prezentacji uwzględnij kontekst filozoficzny i kulturowy.
77. Stereotypy romantyczne-ich kontynuacja, akceptacja i polemika z nimi w literaturze późniejszych epok.
78. Bohaterowie ze skazą ... bohaterowie tragiczni: Hamlet, Tomasz Judym, Kordian, Lord Jim, Raymond Rambert. Omów zagadnienie, interpretując porównawczo wybrane przykłady.
79. Witkacy – Gombrowicz – Mroźek. Groteska jako konwencja estetyczna utworów literatury XX wieku. Analizując wybrane utwory (np. „Szewcy”, „Trans – Atlantyk”, „Ferdydurke”, „Krawiec”, „Tango”), scharakteryzuj to zjawisko.
80. Moja polemika z dziedzictwem bohaterskich postaw w literaturze romantyzmu.
81. Marzyciele, idealisci i ich iluzje świata. Analizując wybrane utwory literackie, uwzględnij kontekst kulturowy.
82. Arka Noego czy wieża Babel? Na podstawie wybranych tekstów literatury XX wieku określ wizerunek oraz perspektywy duchowego i cywilizacyjnego rozwoju współczesnego świata.
- ~~83. Miłość i przyjaźń jako główny motyw trylogii „Władca Pierścieni” J.R.R. Tolkiena. Przedstaw różne sposoby realizacji motywu.~~
84. „Poeci przeklęci”. Omów temat, odwołując się do wybranych przykładów.
85. Turpizm jako kategoria estetyczna literaturze. Omów na przykładach zaczerpniętych z poezji średniowiecza, baroku i współczesnej.
86. Studium duszy polskiego inteligenta w literaturze. Analizując wybrane utwory, przedstaw kanon wartości budujących jego światopogląd.
87. Przedstaw rolę wiary w kształtowaniu systemu etycznego bohaterów literackich. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.

88. Tytuł, motto, ostatnia scena jako klucze do interpretacji dzieła.

Scharakteryzuj na podstawie wybranych utworów.

89. Przedstaw wyobrażenia Polaków o godności, honorze i powinnościach wobec kraju. Omawiając temat, odwołaj się do literatury dawnej i współczesnej.

90. Między obowiązkiem walki ze złem a pokusami życia-rozważania o bohaterach literackich dokonujących trudnego wyboru postawy życiowej. Omów na przykładach wybranych postaci literackich.

91. Myśl egzystencjalna i jej sposoby funkcjonowania w wybranych utworach literackich. Omów na wybranych przykładach.

92. "Pokrzepienie serc" i „rozdrapywanie ran polskich". Przedstaw i zanalizuj te dwie tendencje w polskiej literaturze na podstawie wybranych utworów.

93. Czym jest bohaterstwo? Prześledź sposób pojmowania tego pojęcia i jego funkcjonowanie w literaturze różnych epok.

94. Kochające i oddane, zaborcze i władcze-przedstaw różne obrazy kobiet, odwołując się do przykładów z literatury.

95. Portret dziecka słowami malowany. Na podstawie wybranych utworów literackich przedstaw różne wizerunki dziecka.

II. Związki literatury z innymi dziedzinami sztuki.

1. Jak się buduje nastrój grozy? Porównaj zabiegi artystyczne wykorzystywane przez literaturę i film.

2. Wyjaśnij i scharakteryzuj rolę symbolu oraz alegorii w literaturze i malarstwie średniowiecznym.

3. Omów funkcję konceptu i kontrastu w literaturze sztuce barokowej, wyjaśnij ich związek ze światopoglądem epoki.

4. Święci w literaturze i malarstwie. Przedstaw sposoby funkcjonowania motywu, odwołując się do wybranych przykładów.

5. Literatura romantyczna inspiracją dla muzyki tego okresu. Scharakteryzuj jej rolę, odwołując się do wybranych utworów literackich i muzycznych.
6. Współbrzmi, zachwyca, przeraża... Jaką rolę spełnia pejzaż w literaturze i sztuce romantyzmu? W swoich rozważaniach odwołaj się do wybranych przykładów.
7. Rzeczy w świecie człowieka – uprzedmiotowienie w literaturze i sztuce. Omów problem, analizując wybrane utwory (np. pisarstwo i malarstwo Chwina, Różewicza, Kantora, Wróblewskiego i in.)
8. Literatura i malarstwo – podobieństwa oraz różnice w sposobie przedstawiania a także komentowania świata w świetle młodopolskich tekstów literackich i malarstwa. Omów problem, analizując wybrane utwory.
9. Sztuka wobec niewyraźnego. Symbol jako środek wyrazu w poezji i malarstwie. Omów problem, analizując wybrane utwory młodopolskie.
10. Klasycyzm jako kanon estetyczny w literaturze, malarstwie i architekturze. Wyjaśnij i scharakteryzuj kierunek, odwołując się do wybranych przykładów.
11. Obrazy zniewolenia człowieka w systemie totalitarnym w literaturze i filmie. Zinterpretuj problem na wybranych przykładach.
12. Adaptacje filmowe jako interpretacje lub ilustracje utworów literackich. Omów na wybranych przykładach.
13. Dialog z tradycją romantyczną w literaturze XX wieku i filmie. Omów na wybranych przykładach.
14. Dokonaj analizy porównawczej impresjonizmu w malarstwie i literaturze Młodej Polski.
15. Klasycyzm jako kanon estetyczny w literaturze, malarstwie i architekturze. Omów na wybranych przykładach (jeśli to możliwe, uwzględnij zabytki architektoniczne swojego regionu).
16. Portret Polaków w literaturze i malarstwie. Zanalizuj i porównaj różne przykłady na podstawie wybranych utworów

17. Pokolenie Kolumbów w komentarzu literackim i filmowym.
Omów podobieństwa i różnice w sposobie przedstawienia, uwzględnij uwarunkowania literackie, historyczne, biograficzne (np. poezja Baczyńskiego, Gajcego i in., Kolumbowie rocznik 20, Kanał i in.)
18. Język filmu i język literatury. Porównaj dzieło literackie i jego adaptację.
19. Współczesne interpretacje sceniczne dramatów polskich lub obcych, zanalizuj wybrane spektakle teatru żywego planu lub telewizyjnego.
20. Uprzedmiotowanie człowieka jako problem w literaturze i sztuce.
Omówienie – interpretacja zjawiska na wybranych przykładach.
21. Sposób traktowania tematów biblijnych w literaturze i w filmie. Omów problem odwołując się do wybranych dzieł z literatury i filmu.
22. Technika impresjonistyczna w malarstwie i literaturze. Odwołaj się do wybranych utworów młodopolskich.
23. Dramaty Szekspira i ich adaptacje teatralne oraz filmowe. Przedstaw różnice w realizacji dzieła, odwołując się do wybranych przykładów.
24. Motyw pór roku w literaturze, malarstwie i muzyce. Przedstaw jego funkcje w różnych dziedzinach sztuki.
25. Demony w literaturze i sztuce wybranych epok. Porównaj ich różne kreacje na wybranych przykładach.
26. Nagość w literaturze i sztuce. Zinterpretuj funkcje tego motywu na przykładzie dwóch różnych epok.
27. Scharakteryzuj figurę tyrana, despoty, władcy absolutnego... w odwołaniu do wybranych tekstów literackich i dzieł malarskich.
28. Każdy naród ma swoich bohaterów. Omów funkcje kreacji heroicznych w polskiej literaturze i innych sztukach.
29. Motyw ciemności w literaturze. Omów odwołując się do wybranych utworów literackich i malarskich.
30. Lustro (zwierciadło) w literaturze, sztuce i malarstwie. Omów różne sposoby realizacji tego motywu, odwołując się do wybranych przykładów.

31. Dokonaj prezentacji różnych wcieleń S. Witkiewicza: dramaturg, powieściopisarz, teoretyk sztuki, malarz, filozof (na wybranych przykładach).
32. Aluzje literackie we współczesnej reklamie. Omów sposób wykorzystania ich w mediach.
33. Komu jest potrzebny Dekalog? Omów na wybranych przykładach wykorzystanie Dekalogu w literaturze i filmie.
34. "Eviva l'arte..." Czy sztuka może być lekarstwem na przypadłości świata? Przedstaw problem, analizując wybrane dzieła literackie, malarskie, filmowe i teatralne.
35. Wzorce parenetyczne dawniej i dziś. Omów zjawisko na wybranych przykładach (wykorzystaj literaturę, film, prasę).
36. Świat jako labirynt. Przedstaw sposoby ujęcia toposu w wybranych tekstach kultury.
37. Literatura i sztuka wobec ludzkiego cierpienia. Omów na wybranych przykładach sposób ujęcia tematu.
38. Dzieło sztuki jako mikrokosmos odbijający epokę. Omów zagadnienie na podstawie literatury i innych dziedzin sztuki.
39. Omów różne ujęcia smutku i melancholii w wybranych dziełach literatury i sztuki.
40. Omów sposoby ukazywania motywu grzechu pierworodnego w wybranych dziełach literatury i sztuki.
41. Różne wizje zaświatów. Przedstaw sposób prezentacji motywu na wybranych przykładach literackich i malarskich.

Język.

1. Analizując wybrane polemiki prowadzone na łamach czasopism przed wojną, zastosowane chwytły artystyczne i określ ich funkcje.
2. Przedstaw przykłady stylizacji archaicznej w literaturze polskiej na przykładzie wybranych powieści historycznych.

3. Omów funkcje stylizacji biblijnej w literaturze renesansowej i barokowej.
4. Stylizacja gwarowa w literaturze i jej funkcje na wybranych przykładach utworów z Młodej Polski.
5. Język postaci „Pana Tadeusza” A. Mickiewicza. Omówienie języka ze szczególnym uwzględnieniem cech ujawniających przynależność środowiskową oraz funkcję języka dominującą w wypowiedziach.
6. Przysłowia i aforyzmy (sentencje) w utworach literackich; ich rola w tekście. Omów na wybranych przykładach.
7. Kontakty języka polskiego z innymi językami (np. łaciną, językiem francuskim itp.) Odbicie tych procesów w słownictwie baroku i oświecenia.
8. Język prasy. Na wybranych przykładach oceń poprawność językową. Omów kryteria, którymi się posłużyłeś.
9. Język jako sposób definiowania postaci literackich. Omów na przykładzie drugoplanowych bohaterów.
10. Omów pochodzenie nazw miejscowych Twojego regionu.
11. Moda językowa. Podaj i przeanalizuj przykłady.
12. Uzasadnij celowość i funkcjonalność zapożyczeń we współczesnej polszczyźnie.
13. „Tak mówią bohaterowie literaccy”. Omów język postaci ze szczególnym uwzględnieniem cech ujawniających przynależność środowiskową oraz funkcję języka, analizując wybrane utwory z wybranej epoki.
14. Język propagandy wczoraj i dzisiaj. Zanalizuj i porównaj przykłady tekstów prasowych z lat pięćdziesiątych lub siedemdziesiątych i współczesnych, wykazując zasadnicze różnice.
15. Tak piszą. Funkcja tytułów prasowych na podstawie analizy tekstów dwóch różnych gazet - ze względu na zasięg (lokalnej i ogólnopolskiej) lub funkcję (gazeta polityczno-kulturalno, popularna).
16. Moda w języku. Omów zjawisko, analizując teksty publicystyczne i in.
17. Błąd językowy jako źródło komizmu. Dokonaj analizy wybranego materiału językowego w twórczości kabaretowej.

18. Język sprawozdawców sportowych. Na wybranych przykładach dokonaj analizy słownictwa, frazeologii oraz składni.
19. Dokonaj analizy porównawczej retorycznego kształtu językowego oraz zawartości argumentacyjnej wybranej satyry Ignacego Krasickiego i wybranego kazania Piotra Skargi.

Szczecinek, dnia 08.04.2011 r.
